

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa A. H. M.
przeciwko Szkole Podstawowej Nr [...] im. [...] w L.
o ustalenie istnienia stosunku pracy i wynagrodzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w L.
z dnia 10 listopada 2020 r., sygn. akt VIII Pa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1530 (jeden
tysiąc pięćset trzydzieści) złotych tytułem kosztów zastępstwa
prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 10 listopada 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez powódkę A. H. M. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 26 marca 2020 r., którym oddalono powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy i wynagrodzenie skierowane przeciwko pozwanej Szkole Podstawowej Nr [...] im. [...] w L..

Powódka A. H. M. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 listopada 2020 r., zaskarżając ten wyrok w

całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. i art. 385 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 10 ust. 4 i 7 Karty Nauczyciela oraz art. 22 § 1 k.p. i art. 81 § 1 k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, gdyż w sposób rażący narusza art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela przez jego niezastosowanie. Zgodnie z tym przepisem zasadą jest zatrudnienie nauczyciela kontraktowego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Ponadto w sposób rażący narusza art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela przez jego zastosowanie, mimo że w sprawie nie zachodzą żadne wymienione w nim przesłanki dopuszczające zatrudnienie nauczyciela kontraktowego na podstawie umowy o pracę na czas określony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej

charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Analizując treść ocenianego w niniejszym postępowaniu wniosku skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy wstępnie zauważa, że skarżąca we wniosku tym wprost nie powołuje żadnej z wyżej wymienionych przesłanek przedsądu. Można się więc jedynie domyślać, że przesłanką tą jest zapewne oczywista zasadność skargi kasacyjnej wymieniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wypada zatem przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo

dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wniosek skarżącej nie spełnia jednak opisanych kryteriów, ponieważ poza lakonicznym stwierdzeniem, że zaskarżony wyrok w sposób rażący narusza art. 10 ust. 4 i 7 Karty Nauczyciela, nie zawiera jakiegokolwiek uzasadnienia, które przedstawiałoby wywód jurydyczny zmierzający do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia tych przepisów prawa materialnego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*. Tymczasem, w myśl art. 398⁴ § 2 k.p.c., oprócz wymagań przewidzianych w § 1 tego przepisu, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Jest to szczególne i samoistne wymaganie skargi kasacyjnej, którego nie można mylić z wymaganiem konstrukcyjnym dotyczącym przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wymaganie wynikające z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wiąże się bowiem wyłącznie z instytucją przesądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie podkreśla się zaś w tym względzie, że ze względu na odmienny cel instytucji przesądu oraz jej odrębne i kwalifikowane przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., wskazanie i uzasadnienie okoliczności, które miałyby decydować o poddaniu skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie, nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Za prawidłowo sporządzoną skargę kasacyjną można zatem uznać tylko taką skargę, w której oba te wymagania są spełnione oddzielnie (odrębnie) i autonomicznie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać istnienie zagadnienia prawnego, które miałoby istotny charakter, czy też wątpliwości dotyczących wykładni określonego przepisu, ponieważ że na tym etapie postępowania (przesąd) podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794).

Trzeba też zauważyć, że sformułowane w ocenianym wniosku twierdzenie, że „w sprawie nie zachodzą żadne wymienione w (art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela)

przesłanki dopuszczające zatrudnienie nauczyciela kontraktowego na podstawie umowy o pracę na czas określony”, należy uznać za próbę podważenia obszernych, wręcz drobiazgowych ustaleń faktycznych dokonanych przez Sądy *meriti*, z których jednoznacznie wynika, że zatrudnienie skarżącej na podstawie terminowej umowy o pracę nastąpiło z powodu wdrażania reformy oświaty i zmiany obwodów szkół oraz występującego w związku z tym stanu niepewności co do możliwości jej zatrudnienia na czas nieokreślony, a zatem wskutek zaistnienia okoliczności mających istotny wpływ na organizację nauczania.

Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych, a taka sytuacja niewątpliwie występuje w niniejszej sprawie, o czym dodatkowo świadczy treść kasacyjnych zarzutów sformułowanych przez skarżącą w ramach procesowej podstawy zaskarżenia, nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sądy *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły rzeczywistą podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa i to, że twierdzenie o oczywistym naruszeniu art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela i tak nie może przesądzać o potrzebie rozpoznania skargi, bowiem powódka podnosi zarzut rażącego naruszenia przepisu, który zawiera klauzule generalne (zwroty niedookreślone). Takim ogólnym, niedookreślonym zwrotem jest użyte w nim wyrażenie „potrzeba wynikająca z organizacji nauczania”. Wymieniony przepis prawa materialnego z natury ma charakter ogólny, a jego zastosowanie jest ściśle uzależnione od konkretnych okoliczności faktycznych. Innymi słowy, nie jest możliwa taka wykładnia tego przepisu, która zawierałaby swoiste „wytyczne” w jakich (kazuistycznych) przypadkach zachodzą (lub nie zachodzą) potrzeby wynikające z organizacji nauczania w szkole. Jest tak tym bardziej, że w dotychczasowym

orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie i szczegółowo wypowiadał się na temat sposobu, w jaki należy interpretować pojęcie „organizacji nauczania” użyte w art. 10 Karty Nauczyciela (por. w tym zakresie wyroki: z dnia 5 września 1997 r., I PKN 226/97, OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 328; z dnia 19 stycznia 1998 r., I PKN 487/97, OSNAPiUS 1999 nr 1, poz. 6; z dnia 9 grudnia 1998 r., I PKN 499/98, OSNAPiUS 2000 nr 3, poz. 105; z dnia 15 września 2006 r., I PK 62/06, Prawo Pracy 2007 nr 2, s. 31; z dnia 4 września 2007 r., I PK 104/07, LEX nr 375721 oraz z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 122/10, OSNP 2012 nr 3-4, poz. 40). Uzupełniając można więc co najwyżej stwierdzić, że art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela bynajmniej nie wymaga od pracodawcy, aby przy zawieraniu z nauczycielem terminowej umowy o pracę wyjaśniał pracownikowi, jakie konkretne przesłanki („potrzeby wynikające z organizacji nauczania”) zadecydowały o konieczności nawiązania z nauczycielem umownego stosunku pracy na czas określony, zamiast na czas nieokreślony. W tym kontekście regulacja prawna jest jasna i oczywista (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2014 r., I PK 237/13, LEX nr 1646071).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu ze względu na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, orzekł jak w sentencji postanowienia.